

stanco ohraniti, saj je Nataša avtoričina sestra, kar pomeni, da se avtorica sploh ne vede kot avtorica, ampak kot prenosnica tujega sporočila.

V zapiskih sporoča Nataša o svoji družini: ločena mati živi že vrsto let s poročenim ljubimcem (njegova žena je noseča) in hčerkama. Starša sta se po vojni ločila, ker je bil oče ženskar. Z ljubimcem je mati načrtovala skupno življenje, a razvezal se ni. Nataša živi pri babici, hodi v srednjo šolo, doživi prvi ples, prvo ljubezen, v počitnicah je vzgojiteljica v predšolski koloniji. Umre ji mama, maturira, vpiše se na fakulteto, umre ji babica, živi sama ob študentu Vidu, babičinem podnajemniku. Seznan se z Acem, absolventom medicine. On diplomira, poroči se, ona rodi Tadeja. Zakonska zveza se razdere in Nataša se ponovno sreča s prvo ljubeznijo, Majem. Toda on je srečno poročen in oče dveh otrok.

Priznati moramo, da so zapiski zelo zgoščeni in problematika razsežna. Kot bralci spremljamo ženski literarni lik v njenem intimnem stiku z življenjem: s starši (z očetom skoraj ne), babico, Majem, Vidom, Acem . . .

Nataša je izrazito protisloven lik. V pripovedi zori Nataša iz dijakinje v razočarano zakonsko ženo, vendar se razvije samo fabulativno, ne pa kot literarni lik. Nataša se kot literarni lik ne spreminja, ne zori sočasno s pripovedovano fabulo, kar je presenetljivo, saj gre za dnevniške zapiske, nastajajoče skoz obdobje približno petih let. Še več: ponovno srečanje s prvo ljubeznijo, Majem, na koncu teksta, samo potrjuje Natašino vnaprejšnjo zasnovo življenja. »Kaj je hotel Vid s tem povedati? Da se bova z Majem še srečala? Poznam Vidovo načelo, da nobena stvar ne more ostati nedokončana. Vse zahteva uvod, jedro in sklep. Tudi življenje, tudi srečanja, vse se mora skleniti v svojem krogu.« (str. 57). Natašino življenje se sklene z ljubezenskim srečanjem in smrtjo, z Majem,

edino resnično ljubeznijo tako kot spretni bralec že predvideva. To pa pomeni tudi vnaprejšnjo zasnovo teksta, ki bralca ne more prepričati, saj ni izrazitih stilnih in motivnih prehodov, ki bi poleg po zasnovi zanimive fabule ustvarili tudi njej ustrezen literarni lik, z razvojem osebnosti, ki bi prešel prisluškovanje svojim čustvom in drobnim opisom številnih podrobnosti.

Zanimivo je, da v tekstu Natašina sestra nima nobene vloge, ki bi fabulo pripeljala do konca. Nataša jo sicer nekajkrat omenja, a to je tudi vse. Potemtakem se nam vsiljuje domneva, da je distanca med pripovedujočo in pripovedovano osebo navidezna oziroma je sploh ni. Gre le za ponesrečeno izbran način uokvirjanja, zlasti ker je metodološko že zastarel in bralca težko prepriča.

M. Zlobec

SLAVKO PREGI, NOVA ZGODOVINA*

Zbirka triindvajsetih satiričnih črtic, razdeljenih v tri oddelke: reakcionarna zgodovina, ker se še vmešavajo bogovi (zgodovina, iz katere ste se do danes napačno učili) zgodovina nedoločljive starosti, ki je tuja našemu razvoju, pod skupnim naslovom Nova zgodovina temelji na že znanih mitoloških osebah in najznačilnejših dogodkih, po katerih so te splošno znane (Ikar, Sizif, Prometej, Orfej . . .), zgodovinskih osebah in dogodkih (Diogen, Heraklit, maratonski tek, Tantal, Miron, Aleksander Veliki, Gordij, Hanibal, Cezar, Rihard III., Ludvik XIV. . .), medtem ko so zadnje tri črtice brez predloge prve ali druge vrste.

Predloge, dovolj znane poprečnemu bralcu, ostajajo fabulativno nespreme-

* Slavko Pregl, Nova zgodovina (Mladinska knjiga, Pota mladih, Ljubljana 1972, ilustriral in opremil Andrej Habič).

njene — Sizif še vedno vali skalo v hrib, Orfej je še vedno glasbenik, vendar so liki, z dogodki, ki jih določajo, preneseni v sedanji, naš čas: Ikar postane poslanec, Sizif živi mirno življenje v stanovanjskem bloku, Zeus postane tovariš, Orfej snema za radio, o njem snemajo filme . . . V prvem razdelku, kjer se v zgodovino in mitologijo še vmešavajo bogovi, kar pomeni lahko tudi oblast, ljudi na položajih, se satirične črtice končujejo z najbolj značilnim Ikarovim spoznanjem: »Bolje je biti sprt z volilci, kot pa z bogovi.« (str. 10). Bog je še vedno vsemočan in odločujoč: njegova beseda velja.

V drugem razdelku so že znani zgodovinski dogodki skoraj nespremenjeni, nova pa je razlaga rezultatov zgodovinskega dogajanja. Diogen, ki si je na seji senata upal zastaviti javno vprašanje: »Kdo je kriv, da ne izpolnjujemo sprejetih nalog?«, zaradi drznosti kmalu konča v kletnem stanovanju bloka, kamor se je moral preseliti iz svoje vile v Atenah. Zato piše v Pisma bralcev osrednjega dnevnika, a mu prispevkov ne objavijo . . . Ko se njegova »nesramnost« še stopnjuje, ga zabijejo v sod in vržejo v morje, kjer utone. Diogenovo poglobljanje v nekatere probleme družbe je bilo pretirano, zato je končal na dnu morja. Nepomembne podrobnosti pa so kronisti izpustili. Ahil sicer tudi tu umre zaradi pete, edinega smrtno ranljivega mesta svojega telesa, a umre zaradi malomarnosti čevljarjev, ki mu ne znajo in no-

čejo popraviti škornjev. Škornji ga žulijo, naredijo rano na peti, umazanija mu zastrupi kri in Ahil umre. Morala črtic: človeku na položaju njegovi podrejeni tudi neumnosti štejejo v dobro, kasnejšim rodovom v spomin.

Tretji razdelek obsega samo tri črtice, vendar so ravno te najostrejša satira našega družbenega dogajanja. Nevezanost na mit in zgodovino omogoča Slavku Preglu svobodno invencijo, kar je drzni satiri tu v prid. Ostra kritika neodgovornosti ljudi na položajih, s potrošniškim načinom življenja, banalnosti sredstev javnega obveščanja, zavajanja ljudi . . . dobi v tem razdelku svoj vrh.

Satirične črtice, na največ štirih straneh, sicer nimajo literarnih pretenzij, vendar je satira izpeljana dovolj radikalno, a obenem prikrito, tako da za splošno družbeno kritiko lahko zasledimo tudi znane posameznike. Uporabljanje mitov in starejše zgodovine daje videz neproblematičnosti in odmaknjenosti, vendar jo je znal Slavko Pregl posodobiti in aktualizirati: antagonizem med že znanim in predrugačenim uokvirja posamezne črtice v shemo, iz katere se prvotni konstitutivni elementi nenavadno zamenjujejo in spreminjajo (to je opazno zaradi že znanih predlog), kar pomeni za Preglovo satiro izviren metodološki pristop in obvladanje nasprotij med razkritostjo in prikritostjo zapisanega.

M. Zlobec

Listnica uredništva

Uredniški svet in uredniški odbor sta na svoji redni seji 15. januarja 1973 kooptirala v uredniški svet Marjana Dolgana, Malino Schmidt in dr. Mirka Zupanciča, ki se v zadnjem času uvrščajo med najprizadevnejše sodelavce naše revije.